

LAKOSSÁGI EGÉSZSÉGFELMÉRÉS 2007. ASZÓD KISTÉRSÉG

A MikroLEF 2007 keresztmetszeti vizsgálat, amely a lakosság pillanatnyi egészségi állapotáról, az egészséghez, mint értékhez való viszonyról ad tájékoztatást. Választ kaphatunk többek között az alábbi kérdésekre is:

- Milyen rangja van az egészségnek a kistérségi lakosság értékrendjében?
- Mit tesz, és mit tehetne az egyén annak érdekében, hogy megőrizze egészségét, vagy javítson jelenlegi egészségi állapotán?
- Milyen akut problémák megoldására van elsősorban szükség?
- Mit tehetnek az egyes kistérségek az ott élő lakosság egészségi állapotának javítása érdekében?

Ebben az elemzésben az Aszódi kistérségre vonatkozó eredményeket az alábbi pontok mentén mutatjuk be:

1. Egészségi állapot
2. Egészségmagatartás
3. Korlátozottság, betegségek
4. Az egészségügyi ellátás igénybevétele
5. A betegségek karbantartása, a szűrővizsgálatokon való részvétel gyakorisága
6. A gazdasági aktivitás, a foglalkoztatottság és az azzal kapcsolatos munkakörülmények, egészséget károsító munkahelyi ártalmak

KIEMELT MEGÁLLAPÍTÁSOK

- A megkérdezettek 11,4%-a egészségi állapotát rossznak, vagy nagyon rossznak, 44,6%-a jónak, vagy nagyon jónak, 34%-a pedig kielégítőnek minősítette.
- A magasabb iskolázottság jobb minőségű egészségi állapot megélésével jár együtt.
- A megkérdezettek 66,1%-a szerint sokat, vagy nagyon sokat, 7,4%-a szerint semmit nem tehetünk egészségünkért.
- A megkérdezettek fele sosem, 27,6%-a pedig rendszeresen dohányzik.
- Az alkoholfogyasztók között túlsúllyal vannak jelen a férfiak, naponta vagy hetente a férfiak 40%-a fogyaszt alkoholt, szemben a nők 5,7%-ával, a különbség szignifikáns.
- Az iskolázottság növekedésével nő az egészséges táplálkozás alapelveinek ismerete. A megkérdezettek 11,4%-a egyáltalán nem követi az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismereteit a hétköznapiakban, míg 4,6% teljes körűen érvényesít azokat.
- Szabadidejében a megkérdezettek közel 92,5%-a végez naponta, vagy hetente legalább egyszer testmozgást, nők és férfiak egyenlő arányban, legnagyobb arányban a fiatal férfiak. Az idős nők fele egyáltalán nem mozog szabadidejében
- A megkérdezettek fele szedett az elmúlt két hét folyamán rendszeresen gyógyszert.
- A megkérdezettek 29,3%-ának van olyan betegsége, sérülése, mely zavarja, akadályozza a szokásos tevékenységekben.
- A megkérdezettek közel 60%-a túlsúlyos, vagy elhízott. Egyenlő arányban érinti ez a probléma a férfiakat és a nőket.

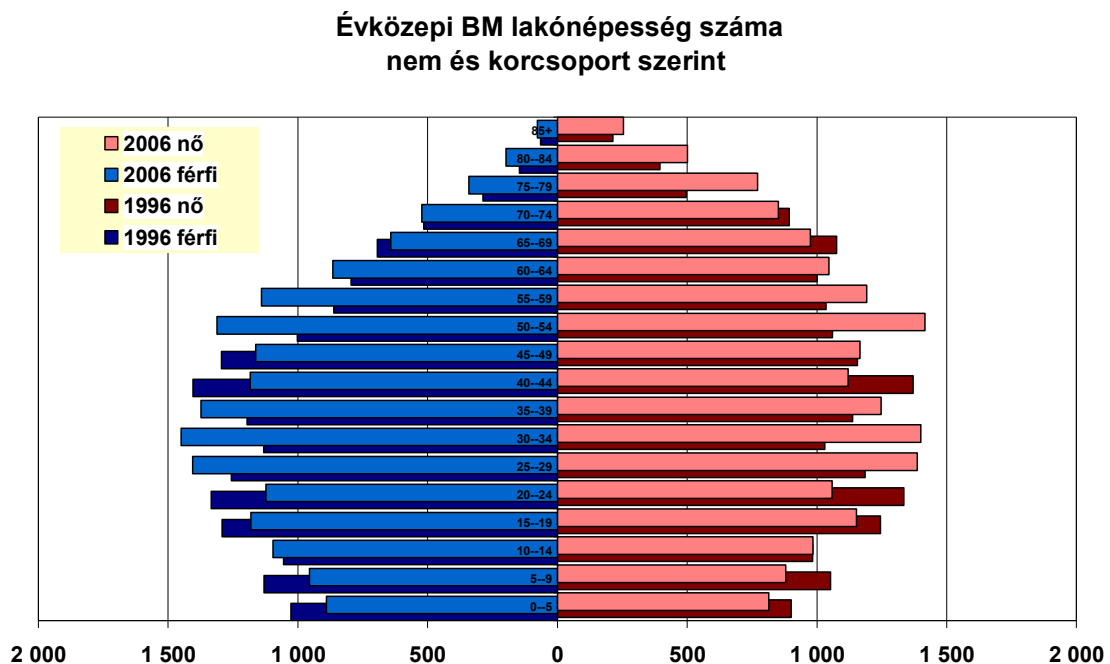
- A magas vérnyomás életprevalenciája a térségben élők körében 30%-körüli, jellemzően az idősebbeket sújtja.
- A megkérdezettek 6%-a szenved asztmában, különös tekintettel a középkorú nőkre.
- Allergiás megbetegedése a megkérdezettek 11,9%-ának, a férfiak 8,6%-ának és a nők 14,8%-nak van. Az idős nők 16%-a szenved allergiától, szemben az azonos korcsoportú férfiak 2,1%-os csoporton belüli jelenlétével.
- A megkérdezettek 7,8%-a, a férfiak 3,5%-a, a nők 11,6%-a szenved depresszióban, különösen a közép- és időskorú nők (16%).
- A megkérdezettek 7,8%-ánál diagnosztizáltak cukorbetegséget, leginkább az idősek érintettek (19,3%).
- A megkérdezettek 6,8%-a szenved csontritkulásban, jellemzően az idős nők.
- A megkérdezettek 6,8%-a, férfiak és nők közel egyenlő arányban szenvednek a gyomorfekélytől.
- A megkérdezettek 9,8%-ánál diagnosztizált az orvos migrént, ezzel szemben a 14,8% panaszkodik gyakori fejfájásra.
- A megkérdezettek 24,7%-a érintett, a férfiak 19,6%-a, a nők 29,4%-a szenved ízületi gyulladástól.
- A megkérdezettek 10,6%-ának magas a koleszterinszintje, különös tekintettel az idősekre (15,8%), azon belül is a férfiakra (17,4%).
- A kistérségben élők egyharmada az elmúlt 12 hónap során nem járt a háziorvosánál, (a megkérdezett férfiak 36,8%-a és a nők 29,3%-a), 55,8% pedig nem járt szakorvosnál (férfiak 71,1%-a, a nők 42,2%-a).
- A kistérségben a felmérést megelőző 12 hónapban a lakosság kétharmada nem járt fogorvosnál.
- A nők fokozottabb gondot fordítanak betegségük karbantartására, mint a férfiak, mivel gyakrabban mérik vérnyomásukat, rendszeresebben ellenőriztetik koleszterinszintjüket és a vércukorszintjüket.
- A korévek előrehaladtával nő a kórházi ápolás iránti igény. A nők minden korcsoportban hosszabb időt töltenek kórházban, mint a férfiak.
- A felmérést megelőző évben a nők 46,3%-a járt nőgyógyásznál, ez az arány a korévek előrehaladtával csökken. Egy éven belül nőgyógyászával a legfiatalabb generáció 72,6%-a fordult meg
- Az emlőrákszűrés történt egy éven belül a középkorú nők 28,8%-ánál, 31,7%-nál azonban sohasem.
- A méhnyakrák citológiai szűrésének célcsoportjában a nők több mint 40%-ától vettek kenetmintát egy éven belül, különös tekintettel a legfiatalabb korosztályra.
- A megkérdezettek 14,8%-a nagymértékben tart állásának elvesztésétől, különös tekintettel a középkorú nőkre.
- A gazdaságilag aktívak túlnyomó többsége feszültséggel, stresszel járó munkát végez, 30,7%-uk jelentős fizikai megterhelésnek van kitéve. A megkérdezettek fele munkája során kénytelen elszenvedni valamilyen légszennyező anyag jelenlétét, különös tekintettel a férfiakra.
- Az egészségre veszélyt jelentő munkakörök közül említést érdemel a számítógépes monitor előtt végzett munka is. A nők csoporton belüli exponáltsága (42,5%) közel kétszerese a férfiakénak (25,1%).

Aszódi kistérség általános jellemzői

NÉPESSÉG

A népességének kor megoszlása az országos trendnek megfelelően az előregedő társadalmakra jellemző képet mutatja (1. ábra).

1. ábra

ÁLTALÁNOS HALANDÓSÁG

2006-ban valamivel több férfi (243) halt meg a kistérségben, mint amennyi nő (228), a leggyakoribb halálok mindkét nemnél a keringési rendszer megbetegedése volt. A nők esetében a keringési rendszer betegségeinek részaránya jóval magasabb, az emésztőrendszeré alacsonyabb, mint a férfiak esetében (1. táblázat).

1. táblázat

Meghaltak száma haláloki főcsoportok szerint, 2006

Haláloki főcsoportok	Férfi	Nő
Daganatok	57	33
Táplálkozási rendszer	7	10
Keringés	108	145
Légzőrendszer	10	8
Emésztőrendszer	21	13
Külső ok	24	8
Egyéb	16	11
Összesen	243	228

MikroLEF 2007 – Kistérségi Alapadatok

A 18 éven felüli lakosságából választott reprezentatív mintán érvényes választ adók száma 609 fő, ebből 270 férfi és 339 nő. A megkérdezettek 31,5%-a 18-34 év közötti, 50%-a 35-64 közötti, 18,4%-a 65 év feletti.

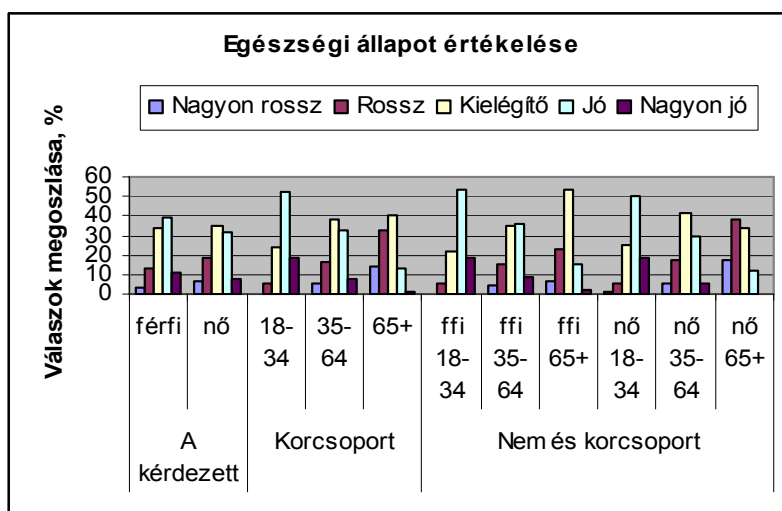
Iskolai végzettség tekintetében a felmérésben résztvevők közel harmadának (29,5%) általános iskolai végzettségen túl nincs egyéb képzettsége. Szakmunkásképzőt végzett a megkérdezettek 29%-a, szakközépiskolát 17,7%-a, gimnáziumot 11,6%-a. A diplomások aránya 12,2%-os. Közgyógyellátási igazolvánnyal a megkérdezettek mindössze 3,6%-a rendelkezik. A kistérségben élők fele (55,8 %) aktív dolgozó. Akik nem tartoznak ebbe a csoportba, azok nyugdíjasként, munkanélküliként vagy gyermekgondozási támogatással, esetleg háztartásbeliként, de nem vesznek részt a gazdasági életben, vagyis hivatalosan, munkahelyen nem dolgoznak.

A megkérdezettek harmada (27,9%) saját megítélése szerint rossz, vagy nagyon rossz anyagi körülmények között él, jónak ítélte anyagi helyzetét a megkérdezettek 9,7%-a, megfelelőnek 62,4%. Minden megkérdezett nagyobb, több ezer fős (1001-10 000) településen él.

Az egészségi állapot szubjektív értékelése

A megkérdezettek 11,4%-a egészségi állapotát rossznak, vagy nagyon rossznak, 44,6%-a jónak, vagy nagyon jónak, 34%-a pedig kielégítőnek minősítette. A férfiak közel 50,2%-a jónak, vagy nagyon jónak ítéli egészségi állapotát, a nők 39,6%-a gondolja ugyan így. Rossz, vagy nagyon rossz egészségi állapotúnak mondja magát a megkérdezett nők 25,9%-a, és a megkérdezett férfiak 16,4%-a. A nők saját egészségéről alkotott képe valamivel borúsabbnak látszik, mint a férfiaké. A 18-34 év közötti korosztály 70,3%-a jó, vagy nagyon jó egészségi állapotról vallott. A 65 év felettek közel fele (46,7%) rossznak, vagy nagyon rossznak minősítette egészségi állapotát. A korévek előrehaladtával, különösen 65 év felett határozottan emelkedik azok aránya, akik rossz, vagy nagyon rossz egészségi állapotról számoltak be (2. ábra). A magasabb iskolázottság jobb minőségű egészségi állapot megélésével jár együtt.

2. ábra

A jelenleg dolgozók túlnyomó többsége (91,7%) kielégítőnek, vagy jónak tartja egészségi állapotát, náluk is jobb a vélt egészség megítélése a tanulók körében, akik közül egyetlen egy válaszadó sem választotta a nagyon rossz, vagy rossz minősítést. A rokkantnyugdíjasok több,

kétharmadának (61%), az öregségi nyugdíjasok 46,4%-ának rossz, vagy nagyon rossz minősítés mellett a legkedvezőtlenebb a megélt egészségi állapota (2. táblázat). A jobbnak vélt szubjektív anyagi helyzet jellemzően jobbnak vélt egészségi állapottal jár együtt.

2. táblázat

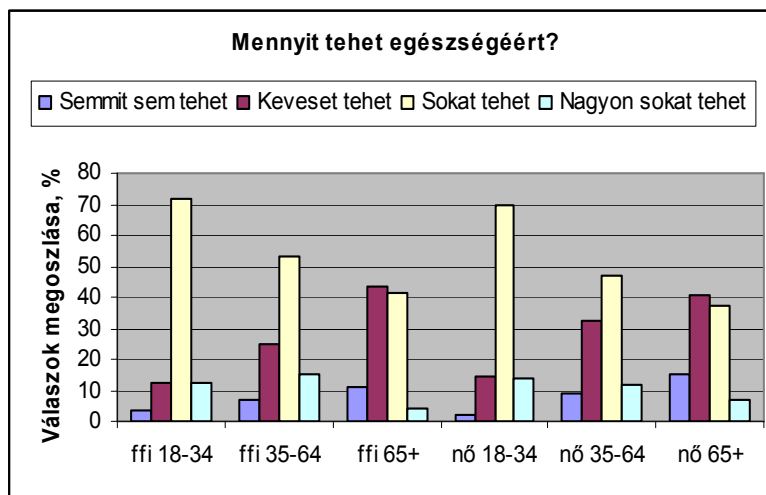
Az egészségi állapot önértékelése gazdasági aktivitás szerint, %

Gazdasági aktivitás	Vélt egészségi állapot					Összesen
	Nagyon rossz	Rossz	Kielégítő	Jó	Nagyon jó	
Dolgozik	2	6,4	31,6	48,4	11,7	100
Munkanélküli			48,7	31,7	19,6	100
GYES, GYED, GYET		8,7	37,2	39,9	14,2	100
Öregségi, özvegyi nyugdíjas	13,4	33	37,7	14,8	1,2	100
Rokkantsnyugdíjas	6,1	55,9	35,6	2,4		100
Tanuló vagy felsőoktatási hallgató			28,5	28,5	43	100
Egyéb	12,7	25,7	33,6	28		100
Összesen	5	16,1	33,9	35,4	9,5	100

Egészségmagatartás

A megkérdezettek 66,1%-a szerint sokat, vagy nagyon sokat, 7,4%-a szerint semmit nem tehetünk egészségünkért. A fiatalok 83,8%-a szerint nagyban hathatunk egészségi állapotunkra, az idősek közül nagyon kevesen mondják ugyanezt, általában az idősebbek pesszimistábbak e tekintetben (3. ábra).

3. ábra

A tanulók szinte kivétel nélkül úgy vélik, hogy sokat tehetnek egészségükért, a leginkább borúlátó a rokkant nyugdíjasok csoportja, a dolgozók jellemzően úgy vélik (75,4%), hogy sokat tehetnek egészségükért. A diplomások 88%-a szerint sokat, a 8 általánost vagy kevesebbet végzetek fele (41,8%) épp ellenkezőleg, úgy gondolja, hogy semmit, vagy keveset tehetünk egészségünkért. Leginkább a rossz szubjektív anyagi helyzetben élők vélik úgy, hogy alig tehetnek az egészségükért.

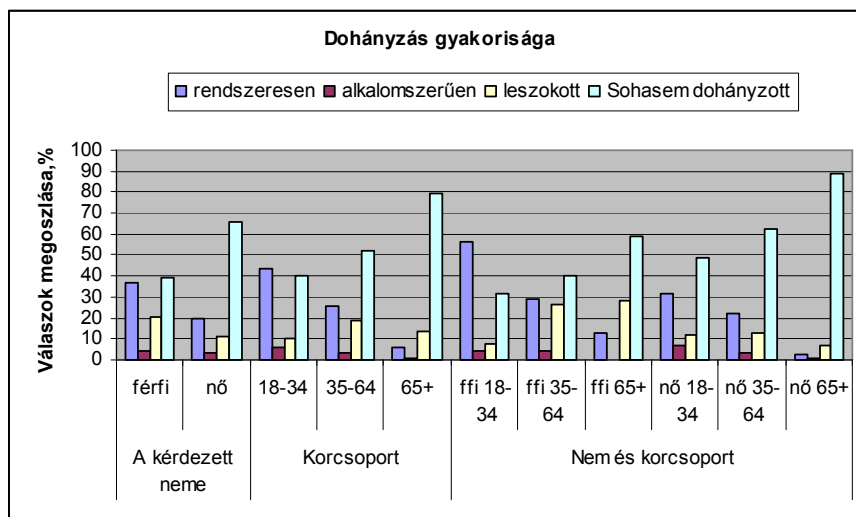
DOHÁNYZÁS

A megkérdezettek fele (53,3%) sosem, 27,6%-a pedig rendszeresen dohányzik. A férfiak 36,5%-a, a nők 19,7%-a rendszeres dohányzó. Az alkalmi dohányosok körében szinte elhanyagolható a különbség férfiak (4,2%) és nők (3,6%) tekintetében. Sosem dohányzott a nők 66%-a és a férfiak 39,1%-a. Körülbelül kétszer annyi férfi szokott le (20,3%), mint amennyi nő (10,7%).

A fiatalok 49,8%-a rendszeresen, vagy alkalmoszerűen dohányzik, 40,3%-a sosem füstölt még. Az legidősebb korosztály 5,9%-a rendszeresen, 79,3%-a sosem dohányzott, 14%-a leszokott. Az alkalmoszerűen dohányzók csoportjában jellemzően a fiatal generáció képviselteti magát (5,8%).

Ha nemeként és korcsoportonként vizsgáljuk a kérdést, azt látjuk, hogy a fiatal férfiak 56%-a rendszeresen dohányzik, szemben a fiatal nők 13%-ával. A rendszeresen dohányzók csoportjában azonban a fiatal nők képviseltetik magukat a legnagyobb arányban (31,7%). Az idős férfiak 13%-a, az idős nők 2,4%-a napi rendszerességgel füstöl. Az idős nők közel 90%-a sosem gyújtott rá (4. ábra).

4. ábra

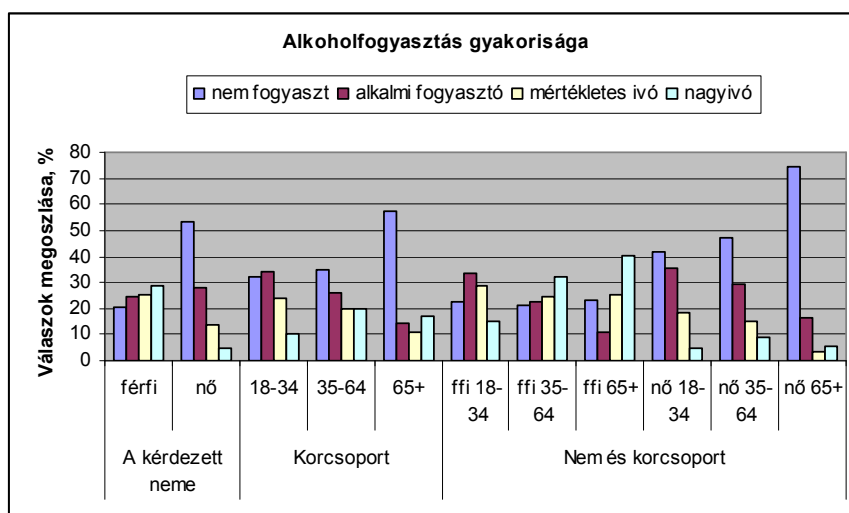
A legfeljebb 8 általánost végzettek 23,8%-a, a szakközépiskolát végzettek 40,3%-a, a diplomások 10%-a gyújt rá rendszeresen. Alkalmoszerűen dohányzók körében legnagyobb arányban a diplomások képviseltetik magukat (10,3%). A jónak vélt anyagi helyzetűek tartoznak legkisebb arányban a rendszeresen füstölők közé (25,9%), szemben a nagyon rossz anyagi helyzetűek csoportjával, ahol ez az arány közel 38,3%-os. A munkanélküliek és a tanulók között a legmagasabb a rendszeresen dohányzók aránya (rendre 51,1% és 51,4%).

ALKOHOLFOGYASZTÁS

Majdnem minden nap iszik alkoholt a megkérdezettek 9,4%-a. 13,2% hetente néhány alkalommal, 11,2% havonta, 28,3 ritkábban, mint havonta, és 38% egyáltalán nem ivott alkohol a saját bevallása szerint az elmúlt egy évben. Az alkoholfogyasztók között túlsúlyban vannak jelen a férfiak, naponta vagy hetente a férfiak 40%-a fogyaszt alkoholt, szemben a nők 5,7%-ával, a különbség szignifikáns.

Korcsoportonként tekintve az idős férfiak 42,6%-a tartozik a naponta ivók táborába, szemben a 65 év feletti nők 2,4%-os arányával, a különbség itt is szignifikáns. A fiatalok jellemzően alkalmanként, ritkábban isznak alkoholt. (5. ábra).

5. ábra

A GYES-, GYED-, GYET-en lévők 42,6%-a, a rokkantnyugdíjasok 60,1%-a nem ivott alkoholt a felmérés előtti egy évben. A tanulók jellemzően havonta 1-2 alkalommal isznak, a minden nap ivók táborában az öregségi, vagy özvegyi nyugdíjasok vannak többségben, legmagasabb, 15,9%-os a csoporton belüli arányuk.

Az érettségizettek, diplomások jellemzően kisebb arányban sorolták magukat a napi rendszerességgel ivók csoportjába, mint az alacsonyabb iskolai végzettségű megkérdezettek. A szubjektív anyagi helyzetüket tekintve nincs markáns különbség a naponta ivók között.

TÁPLÁLKOZÁS

A megkérdezettek döntő többsége rendelkezik valamilyen ismerettel az egészséges táplálkozás alapelveit illetően. Az iskolázottság növekedésével nő az egészséges táplálkozás alapelveinek ismerete. A megkérdezettek 11,4%-a egyáltalán nem követi az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismereteit a hétköznapiakban, míg 4,6% teljes körűen érvényesít azokat. A férfiak összességében jóval nagyobb arányban hanyagolják ezen szempontokat napi étkezéseik során (17,3%), mint a nők (6,2%) (3. táblázat).

3. táblázat

Az egészséges táplálkozással kapcsolatos ismeretek érvényesítésének igénye nemek szerint, %

	Nem figyelek oda mennyire egészséges a táplálkozásom	Ritkán befolyásolja a döntésem, hogy mi az egészséges tápl.	Amennyire lehet előnyben részesítem az egészséges táplálékok	Teljesen ezek alapján táplálkozom	Összesen
Férfi	17,3	36,2	41,7	4,7	100
Nő	6,2	31,8	57,5	4,5	100
Összesen	11,4	33,8	50,2	4,6	100

A felmérés adatai azt mutatják, hogy a korévek előre haladtával, az iskolázottság mértékének növekedésével egyre elterjedtebb az egészségtudatos táplálkozás gyakorlata. A GYES, GYET, GYED-en lévők között a legnagyobb azok aránya (64,9%), akik igyekeznek az egészséges táplálkozás alapelveinek megfelelően étkezni, szemben a gazdaságilag aktív státusúak 50,1%-os csoporton belüli arányával. Az anyagi helyzet jellemzője nem ad biztos eligazítást a megkérdezett egészségtudatos táplálkozásának mértékéről.

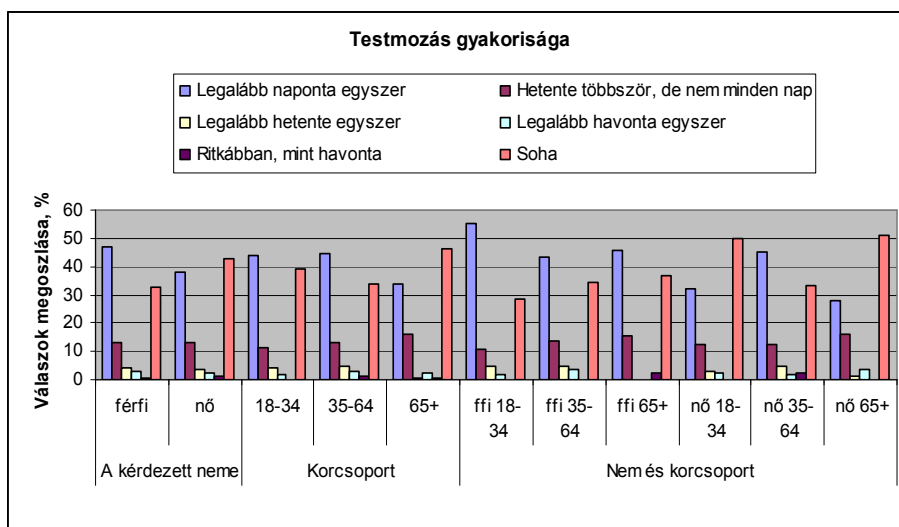
A megkérdezettek – az utóbbi három hónapot tekintve – 54%-a naponta, 36%-a hetente többször is fogyaszt friss gyümölcsöt és nyers zöldséget, 78,3% hetente többször is főzelékféléket. Több mint 81,8% naponta, vagy hetente többször is fogyaszt baromfihúst, 19,3% halat, 76,7% sajtot, túrót, 83,3% tejet, tejterméket, és több mint 70% tojást. A válaszadók fele soha nem fogyasztott még Graham-, magvas, barna kenyeret. A megkérdezettek 45,5%-a ritkábban, mint hetente fogyaszt olajos magvakat. A válaszadók 17,3%-a betegsége miatt diétát tart, ezen csoporton belül 36,6% cukorbetegség diétáját, 10,7% szír szegény étrendet és 15% gyomorkímélő étrendet tart.

A válaszadók 40,3%-a vegyesen használ állati és növényi zsiradékot az otthoni főzés során, 53,1% csak olajat, 6% zsírt vagy szalonnát. Minél fiatalabb a megkérdezett, magasabb az iskolai végzettsége, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy olajat használ. A 65 év felettiek 15,1%-a használ csak zsírt vagy szalonnát.

TESTMOZGÁS

Szabadidejében a megkérdezettek közel 92,5%-a végez naponta, vagy hetente legalább egyszer testmozgást, nők és férfiak egyenlő arányban, legnagyobb arányban a fiatal férfiak. Az idős nők fele egyáltalán nem mozog szabadidejében (6. ábra). A 8 általános iskolát vagy kevesebbet végzettek 75%-a naponta végez testmozgást, szemben a diplomások 26,9%-os csoporton belüli arányával.

6. ábra

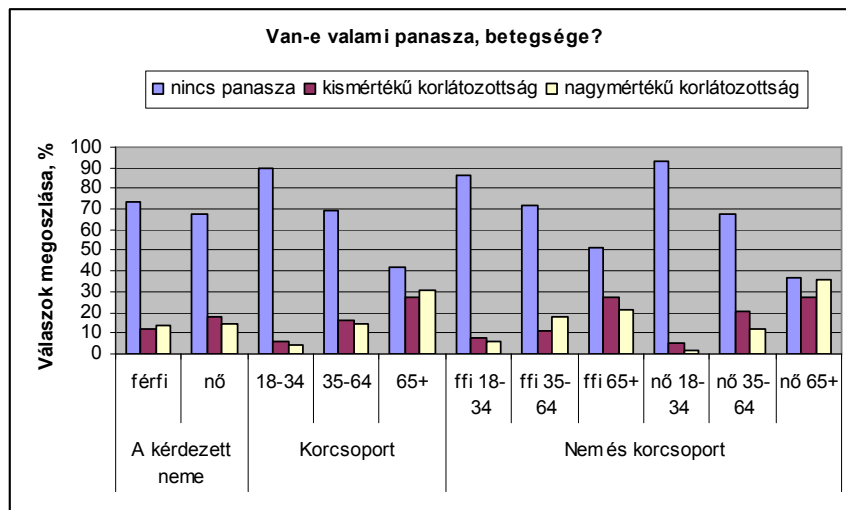

Korlátozottság, betegségek

A megkérdezettek 57,1% szedett az elmúlt két hét folyamán rendszeresen gyógyszert. A megkérdezettek 29,3%-ának van olyan betegsége, sérülése, mely zavarja, akadályozza a szokásos tevékenységekben. Az életévекkel ez az arány egyre nő, az idős nők 63%-a, a férfiak fele számolt be valamilyen mértékű akadályoztatásról (7. ábra). A válaszadók 82,3%-a több mint egy éve valamilyen panasszal él, mely korlátozza a mindennapi életvitelben, nyolc osztályt végzettek és a nagyon rossz, illetve rossz anyagi körülmények között élők körében legmagasabb ugyanezen választ adók aránya (rendre 87% ill. 89%).

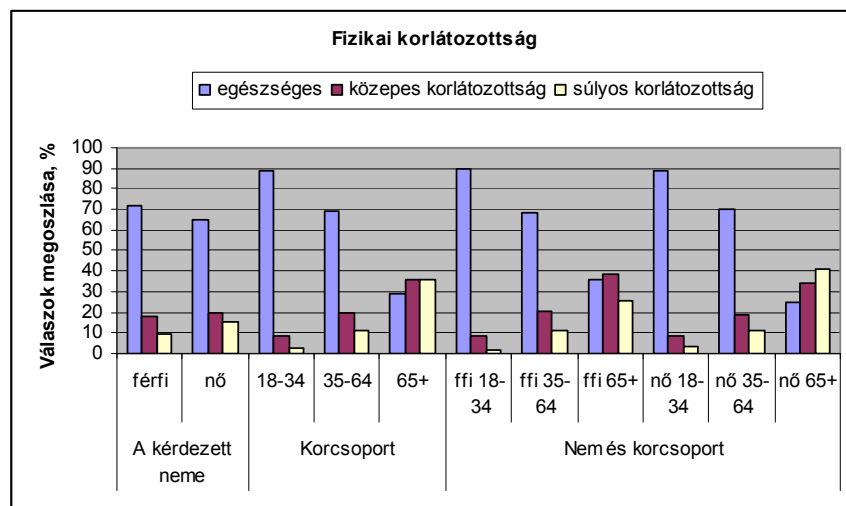

7. ábra

Súlyos fizikai korlátozottságról a férfiak 9,7%-a, a nők 15,4%-a számolt be (8. ábra). A korlátozottak csoportonkénti aránya a korévek előrehaladtával nő. A megkérdezettek a legnagyobb arányban az önellátás és mozgás korlátozottságáról számoltak be. Súlyosan, vagy enyhén korlátozott önellátásában az idősök fele (48,3%).

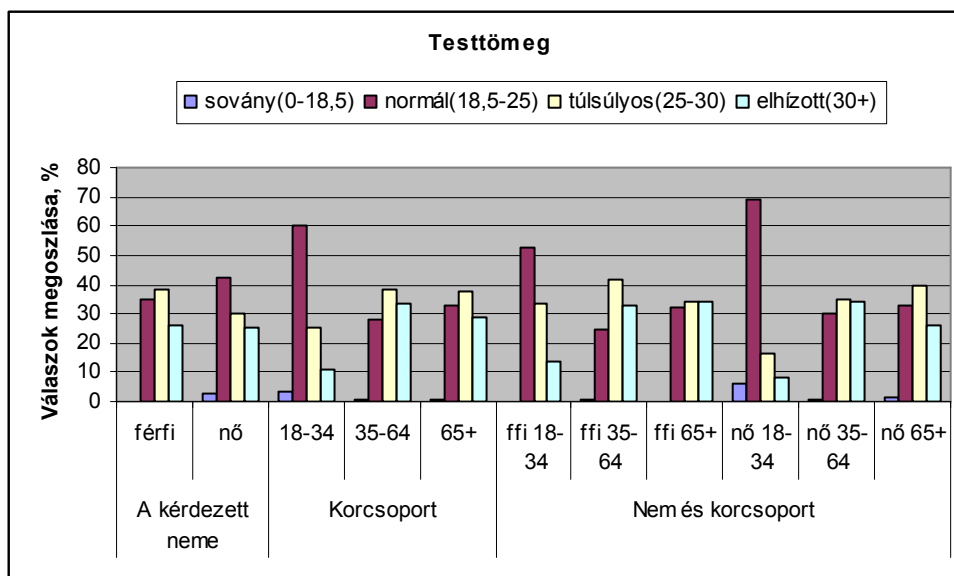
8. ábra

TESTTÖMEG

A megkérdezettek közel 60%-a túlsúlyos, vagy elhízott, közel egyenlő arányban érinti ez a probléma a férfiakat és a nőket. Normál testsúlyú a megkérdezettek 38,9%-a, és kórosan sovány 1,5%, mely csoportban felülreprezentáltak a fiatal nők (6,4%) (9. ábra).

9. ábra

Az iskolai végzettség tekintetében az adatok azt mutatják, hogy a diplomások jellemzően normál testalkatúak (65,6%). A tanulók több mint 90%-a normál testalkatú, a GYES- GYED-, GYET-en lévők körében a legnagyobb arányú a korosan soványak jelenléte (5,8%).

BETEGSÉGEK

A megkérdezettek körében a legnagyobb arányban a magas vérnyomás és az ízületi gyulladás diagnosztizált, mindkettő csoportban nagyobb arányú a nők jelenléte.

MAGAS VÉRNYOMÁS

A magas vérnyomás életprevalenciája a térségben élők körében 30%-körüli, jellemzően az idősebbeket sújtja. Csoporton belül a nők aránya 60,2%-os, szemben a férfiak 51%-os arányával, a különbség nem szignifikáns. Az alacsony iskolai végzettségűek (8 általános iskolát, vagy annál kevesebbet végzetek csoporton belüli aránya 42,9%), valamint a nagyon rossz anyagi körülmények között élők (41,1%) betegsége jellemzően ez. A diagnózis felállítása a megkérdezettek negyedénél egy éven belül történ. Közgyógyellátottak (51,4%) valamint az öregségi- (57%) és rokkantnyugdíjasok (60,5%) körében nagy arányban szenvednek a magas vérnyomástól.

ALLERGIA, ASZTMA

Diagnosztizált allergiás megbetegedése a megkérdezettek 11,9%-ának, a férfiak 8,6%-ának és a nők 14,8%-nak van. Az idős nők 16%-a szenved allergiától, szemben az azonos korcsoportú férfiak 2,1%-os csoporton belüli jelenlétével. A megkérdezettek 6%-a szenved asztmában, különös tekintettel a középkorú nőkre. Legnagyobb arányban a rosszabb anyagi helyzetűek körében elterjedt, iskolázottság tekintetében nincs jelentős különbség.

SZORONGÁSOS DEPRESSZIÓ

A megkérdezettek 7,8%-a, a férfiak 3,5%-a, a nők 11,6%-a szenved diagnosztizált depresszióban, különösen a közép- és időskorú nők (16%). Jellemzően a rossz, vagy nagyon

rossz anyagi körülmények között élők érintettek. Közgyógyellátottak körében 30,4%, a rokkantnyugdíjasok körében kiemelkedően sokan (30,9%) szenvednek depressziótól.

CUKORBETEGSÉG

A megkérdezettek 7,8%-ánál diagnosztizáltak cukorbetegséget, leginkább az idősek érintettek (19,3%). A diagnosztizált betegek 8,6%-a férfi, 7%-a nő. A 8 általánost vagy kevesebbet végzettek 11,3%-a cukorbeteg, egyben körükben a legelterjedtebb a betegség. A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők körében a megkérdezettek 12,5%-ának van cukorbetegsége, illetve a rendszeres gyógyszereszedők 12,6%-a érintett. Gazdasági aktivitás alapján leginkább a nyugdíjasok köre érintett, különösen a rokkantnyugdíjasok csoportja (28,8%).

CSONTRITKULÁS

A megkérdezettek 6,8%-a szenved csontritkulásban. Jellemzően az idős nőket (28,1%), a nyugdíjasokat (öregségi ny.: 17,3%, rokkant ny.: 13,4%), a rossz anyagi körülmények között élőket (27,5%) és a 8 általános iskolát, vagy annál kevesebbet végzetteket (14,7%) sújtja ez a fajta betegség.

GYOMORFEKÉLY

A megkérdezettek 6,8%-a, férfiak és nők közel egyenlő arányban szenvednek a gyomorfekélytől. Jellemzően középkorúaknál, különösen a férfiaknál (11,3%) diagnosztizálták legnagyobb arányban. Közgyógyellátottak körében 10,5%. Az iskolázottság növekedésével és a szubjektív anyagi helyzet javulásával kisebb az esélye a betegség kialakulásának.

MIGRÉN

A megkérdezettek 9,8%-ánál diagnosztizált az orvos migrént, ezzel szemben a 14,8% panaszodik gyakori fejfájásra. A nők 14,3%-a, a férfiak 4,8%-a szenved migréntől, különösen az idős nők. A migrén a nagyon rossz anyagi körülmények között élők és az alacsonyabb iskolázottságúak betegsége leginkább. Közgyógyellátottak körében 12,7%.

IZÜLETI GYULLADÁS

A megkérdezettek 24,7%-a érintett. A férfiak 19,6%-a, a nők 29,4%-a szenved diagnosztizált, ízületi gyulladástól. A korévek előrehaladtával jelentősen nő a megbetegedés valószínűsége, az idős férfiak 43,5%-a, az idős nők 47,6%-a érintett. A 8 általános iskolát vagy kevesebbet végzettek körében (39,2%), közgyógyellátottak (43,1%), gyógyszert szedők (35,5%) és a nyugdíjasok körében a (öregségi ny. 45,4%, rokkant ny. 68,6%) a legjellemzőbb. Nagyon rossz anyagi helyzetűek körében 45,9% körüli, jó, vagy nagyon jó anyagi helyzetűek körében pedig 7,7%-os az érintettség, a különbség szignifikáns.

MAGAS KOLESZTERINSZINT, SZÍVROHAM, AGYVÉRZÉS

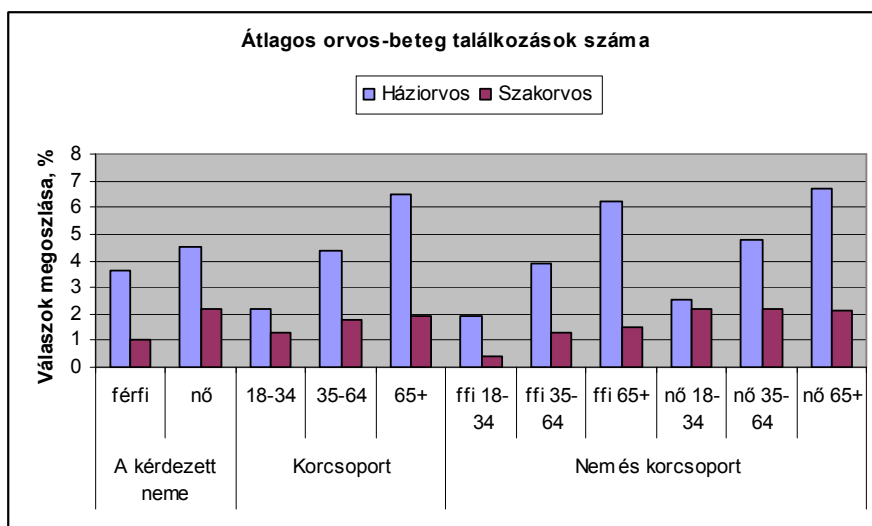
A megkérdezettek 10,6%-ának magas a koleszterinszintje, különös tekintettel az idősekre (15,8%), azon belül is a férfiakra (17,4%). Szívroham, vagy szívinfarktus tekintetében érintett a megkérdezettek 2,5%-a, közel kétszer annyi idős férfi (6,3%), mint nő (3,4%).

Agyvérzésben, agyérögcsben a megkérdezettek 2,3%-a érintett. Az alacsonyabb iskolai végzettségűek körében jellemzőbb, de nem szignifikáns, a 8 általános iskolát vagy kevesebbet végzettek körében 5,1%.

Egészségügyi ellátás igénybevétele

A kistérségben élők egyharmada (32,9%) az elmúlt 12 hónap során nem járt a házi orvosánál, (a megkérdezett férfiak 36,8%-a és a nők 29,3%-a), 55,8% pedig nem járt szakorvosnál (férfiak 71,1%-a, a nők 42,2%-a). A házi orvoshoz fordulások átlagos száma az elmúlt 12 hónapban 3,6 alkalom a férfiak esetében, 4,5 alkalom a nők esetében. Tehát az orvoshoz fordulási szokások nemenként és korcsoportonként is eltérőek, szignifikánsan magasabb arányban fordulnak házi orvoshoz az idősebbek, illetve valamennyi korcsoportban a nők azok, akik gyakrabban keresték fel házi orvosukat, illetve a különféle szakrendeléseket. (10. ábra)

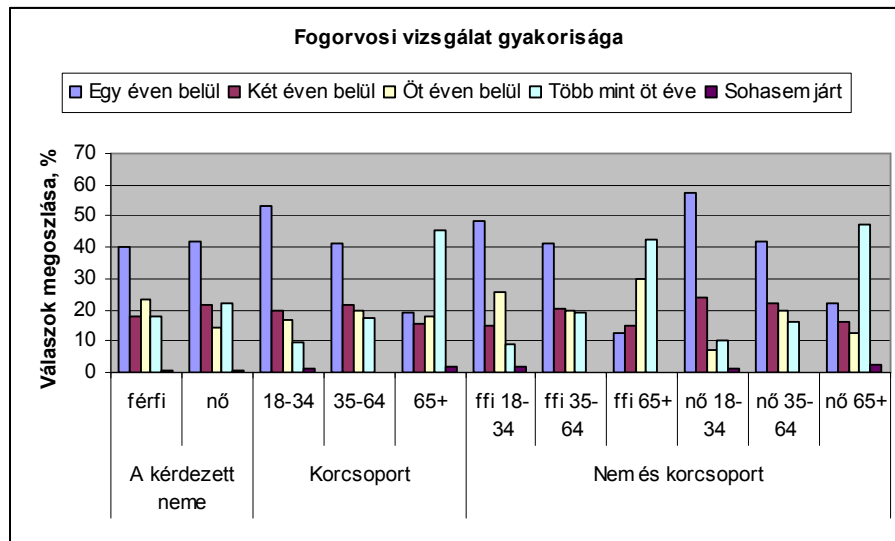
10. ábra

Az aktív dolgozókhoz képest az inaktív személyek gyakrabban keresték fel a járóbeteg szakellátásokat, de a különbség csak a rokkantnyugdíjasok esetében szignifikáns. A felmérést megelőző 12 hónapban a kérdezettek közel 24%-a járt legalább egyszer üzemorvosánál, közel 3,4%-a fordult pszichiáterhez, vagy kérte pszichológus segítségét, leggyakrabban a középkorú nők (5,6%). A paramedikális egészségügyi szolgáltatásokat a nők 7,4%-a, a férfiak 2,5%-a vette igénybe a referencia időszakban. A kistérség lakói közül elsősorban a középkorúak igényelték gyógytornász segítségét.

A kistérségben a felmérést megelőző 12 hónapban a lakosság kétharmada nem járt fogorvosnál (63,8%). A fiatal nők és férfiak fele legalább egyszer részesült fogászati ellátásban. Az iskolázottság növeli a rendszeres fogorvoshoz járás valószínűségét. Szignifikáns eltérés mutatkozik a 8 általánost és szakmunkásképzőt végzettek, valamint a diplomások fogorvosi ellátás iránti igényét tekintve. A fogászati szolgáltatások igénybevételenek gyakorlata gyenge összefüggést mutat a szubjektív anyagi helyzettel. A fogorvost leginkább elkerülők jellemzően az idős férfiak. (11. ábra).

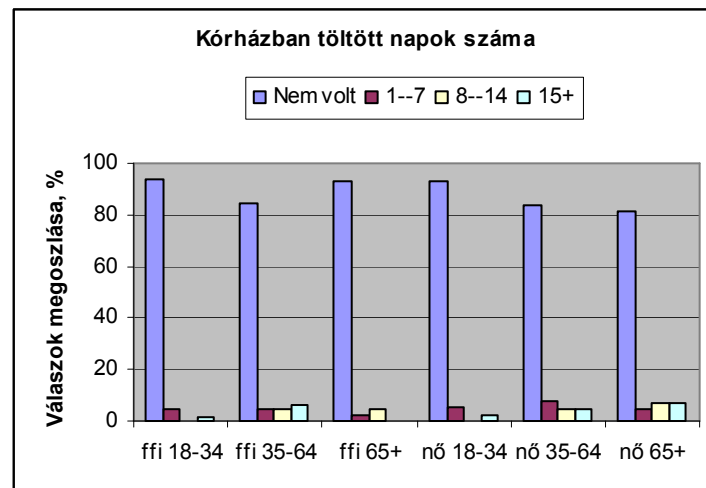
11. ábra

KÓRHÁZI ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELE

Az elmúlt 1 év során a megkérdezettek 12,3%-át kezelték kórházi fekvőbetegként. A korévek előrehaladtával nő a kórházban töltött napok száma, 1-7 napot jellemzően a fiatal nők töltöttek kórházi ellátásban, 15-nél több napot legnagyobb arányban az idős nők (12. ábra). A megkérdezett tanulók több mint 90%-át nem kezelték kórházban az adott referencia időszakban, a rokkantnyugdíjasok 32,8%-a legalább egy napot töltött kórházban, az aktív státuszúak 8,7%-ára igaz ez.

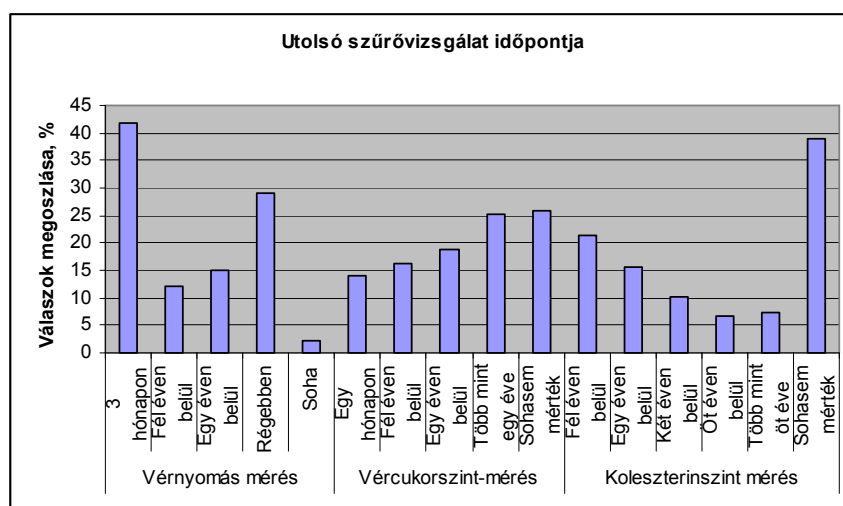
12. ábra

Betegségek karbantartása

A megkérdezettek 41,8%-ának 3 hónapon belül mérte vérnyomását orvos vagy nővér. Soha nem mérték meg vércukorszintjét a megkérdezettek 25,8%-ának, koleszterinszintjét a válaszadók 38,9%-ának. (13. ábra).

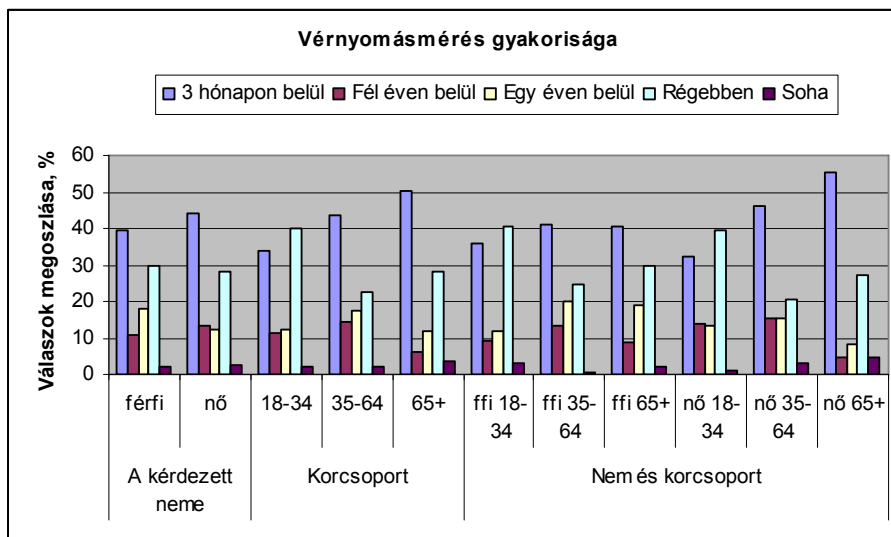
13. ábra

VÉRNYOMÁSMÉRÉS

A korévek előrehaladtával egyre nő azok aránya, akiknél 3 hónapon belül mérte vérnyomását orvos vagy nővér (65 év felett 50,3%), az idős nők 55,3%-a tartozik ebbe a csoportba, szemben az idős férfiak 40,4%-os jelenlétével (14. ábra). Iskolázottság tekintetében nincs jelentős különbség. A gyógyszert szedők 51,9%-ának mérték 3 hónapon belül. A megkérdezettek több mint fele rendelkezik saját vérnyomásmérővel. A válaszadók felére jellemző az otthoni, rendszeres vérnyomásmérés.

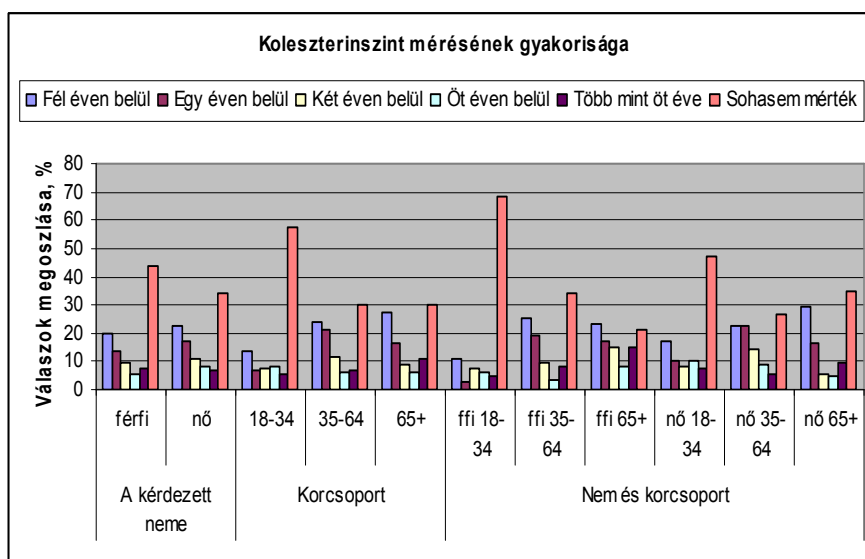
14. ábra

KOLESZTERIN/VÉRZSÍR-SZINT MEGHATÁROZÁS

A betegségek karbantartása, így a gyakori koleszterinszint ellenőrzés is inkább az idős nőkre a legjellemzőbb (29,3%), azok csoportjában, akiknek több mint 5 éve mérték koleszterinjét, legnagyobb arányban az idős férfiak vannak jelen (14,9%) (15. ábra).

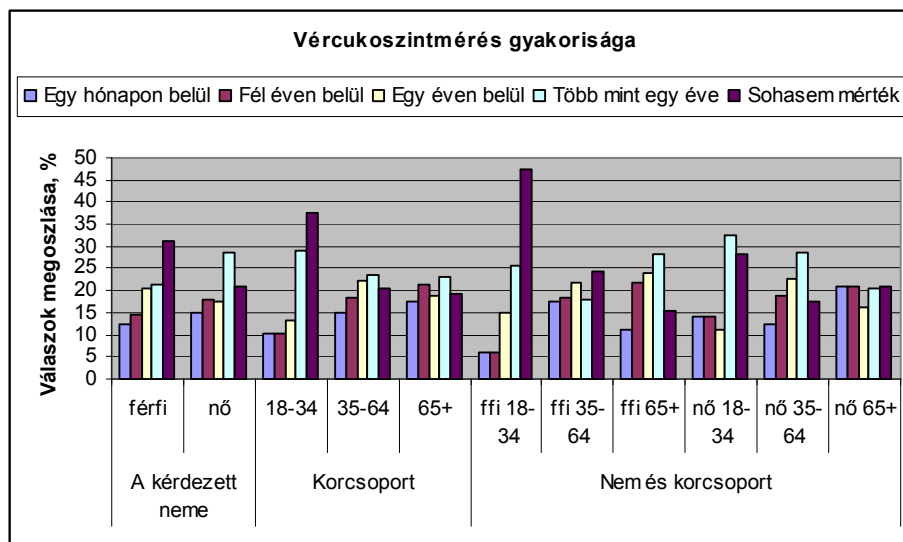
15. ábra

VÉRCUKORSZINT ELLENŐRZÉS

Sosem mérték vércukorszintjét a megkérdezettek 25,8%-ának, egy éven belül 49%-nak mérték meg. Az elmúlt 12 hónapban a nők 50,4%-a és a férfiak 47,4%-a részt vett vércukorszint meghatározáson. Ez a vizsgálat mindkét nem esetében a kor előrehaladtával egyre gyakoribbá válik (16. ábra). Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők körében (17,5%) magasabb azok aránya, akik ellenőriztették vércukor szintjüket, mint azok csoportjában, akik nem közgyógyellátottak (13,8%). Gyógyszert szedők körében 17,3%-os arányban válaszolták azt, hogy egy hónapon belül mérték vércukorszintjüket, a gyógyszert nem szedők körében ez az arány 9,4%-os.

16. ábra

NŐGYÓGYÁSZATI SZŰRŐVIZSGÁLATOK

A felmérést megelőző évben a nők 46,3%-a járt nőgyógyásznál, ez az arány a korévek előrehaladtával csökken, egy éven belül nőgyógyásznál a legfiatalabb generáció 72,6%-a fordult meg (17. ábra). A szűrésen való részvétel életprevalenciáját az iskolázottság

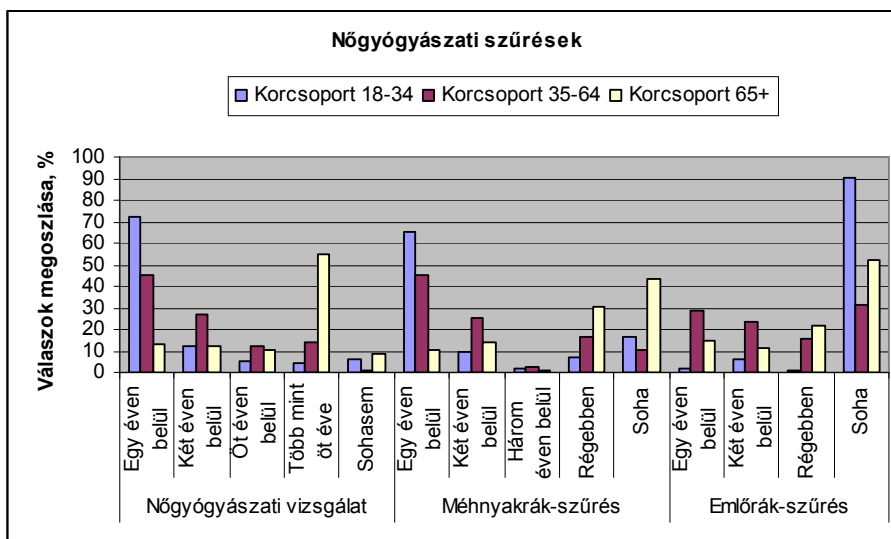

befolyásolja. Minél képzettebb a megkérdezett, annál valószínűbb, hogy egy éven belül megfordult nőgyógyásza rendelőjében, az érettségizetteknél ez az arány 67,7%-os szemben a 8 általánost vagy kevesebbet végzettek 24%-os csoporton belüli arányával.

A méhnyakrák citológiai szűrésének célcsoportjában a nők több mint 40%-ától vettek kenetmintát egy éven belül, különös tekintettel a legfiatalabb korosztályra (17. ábra). A vizsgálat valószínűsége az iskolázottság emelkedésével nő, szignifikáns a különbség a diplomások és a 8 általánost végzettek csoportjai között. A vizsgálat kezdeményezésének okát tekintve a célpopuláció jellemzően saját indítatásból, azaz saját egészségének védelmében kereste fel nőgyógyászát, akárcsak a legfiatalabbak.

Az emlőrákszűrés történt egy éven belül a középkorú nők 28,8%-ánál, 31,7%-nál azonban sohasem (17. ábra). A célcsoport közel háromnegyede azért vett részt a szűrésen, mert behívót kapott, a fiatalabb korosztály jellemzően háziiorvosi, vagy nőgyógyászati ajánlásra hivatkozva jelent meg a vizsgálaton.

17. ábra

SZERVEZETT SZŰRÉS

Méhnyakrák-szűrésre a célcsoport 29,7%-a kapott behívót, ahol 28,2% a szűrésen a behívottak fele jelent meg. Összesen 27,8%-os volt a behívottak időhiányra hivatkozott távolmaradása. 58,3%-os volt azon otthonmaradók aránya, akik arra hivatkoztak, hogy már részt vettek a tárgyévbeni rendszeres szűrésen, vagy nem sokkal később a behívó érkezése után amúgy is készült kenetlevétel. Senkit tartott otthon a szűrés vélt értelmetlensége és a célpopuláció megkérdezettjei közül 3,5%-ot tartott távol a szűrés okozta kellemetlenség.

Az elmúlt két év során a kistérség 45-64 év közötti nő lakosainak 70,1%-a kapott behívót emlőrák-szűrésre. Az értesítőben megjelölt helyszínen és időpontban a célcsoport háromnegyede jelent meg. Senki nem hivatkozott arra távolmaradásakor, hogy ez nem fontos, 28%-nak nem volt ideje megjeleni, 16,8% azért maradt távol, mert már részt vett rendszeres szűrésen.

EGÉSZSÉGÜGYI KIADÁSOK

Az elmúlt egy év során a megkérdezettek 5,3%-a fizetett természetgyógyászati kezelésért saját egészsége érdekében, 10.000 Ft fölött a férfiak 2%-a, a nők 3,2%-a költött.

Egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés (házi orvos, kórház, gyógyfürdő) miatti utazásra, útiköltséggént a megkérdezettek 25,1%-a költött az elmúlt év során, legtöbbet a középkorúak. Egészségmegőrző szolgáltatásokra, például fitness klubra, tornára, úszásra, gyógyfürdőre, vagy gyógymasszázsra az elmúlt egy év során a megkérdezettek 17,5%-a költött, 11,2%-a 10.000 Ft fölött. A 8 általánost vagy kevesebbet végzetek jóval mérsékeltebben költenek saját egészségük érdekében, mint a diplomások, mely különbség szignifikáns. A megkérdezettek 20,9%-a költött szemüvegre, vagy kontaktlencsére, a nők jóval többet, mint a férfiak. 6,5% gyógyászati segédeszközre szánt pénzt, 21,7% fogászati ellátásra, 12,5% 10.000 Ft fölött.

Gazdasági aktivitás, munkahelyi ártalmak

A térség 18 év feletti lakóinak fele dolgozik, 44,2%-a inaktív. A munkanélküliek aránya az országos átlaghoz viszonyítva alacsonyabb. A lakosság 30%-a nyugdíjas (4. táblázat).

4. táblázat

Pannonhalmi kistérség lakóinak gazdasági aktivitása, %

Dolgozik	Munkanélküli	GYES, GYED, GYET	Öregségi, özvegyi nyugdíjas	Rokkantsnyugdíjas	Tanuló vagy felsőoktatási hallgató	Egyéb
55,8	2,5	5,6	22,6	6,7	3,4	3,4

A 18-34 év közötti férfiak 33,2%-a munkanélküli, szemben az azonos életkorú nők 4%-os csoporton belüli arányával. A 65 év feletti férfiak 9,7%-a rokkantsnyugdíjas, szemben a nők 0%-ával. Rokkantsnyugdíjas a fiatal férfiak 6,5%-a. A kistérségben kétszer annyi fiatal férfi van tanuló státuszban, mint amennyi nő, ugyanakkor a fiatal nők 60%-a gyermekgondozási támogatásban részesül (5. táblázat).

5. táblázat

Inaktivitási mutatók, %

	Munkanélküli, nem talál munkát	GYES, GYED, GYET	Öregségi, özvegyi nyugdíjas	Rokkantsnyugdíjas	Tanuló vagy felsőoktatási hallgató	Háztartásbeli	Segítő családtag	Szociális segélyt kap, egyéb eltartott, családja támogatja	Ápolási díjban részesül	Egyéb	Összesen
ffi 18-34	33,2			6,5	53,9					6,5	100
ffi 35-64	5,2		43,5	41,5				2,5	2,1	5,2	100
ffi 65+			90,3	9,7							100
nő 18-34	4	60		4,1	17,8	6,1		4		4	100
nő 35-64	7,2	9,1	32,4	34,7			1,9	1,9	7,4	5,4	100
nő 65+			100								100
Össz.	5,6	12,6	51,1	15,3	7,6	1,1	0,4	1,4	1,8	3,1	100

A megkérdezettek 83,6%-a teljes munkaidőben dolgozik, legnagyobb arányban a fiatal férfiak. Részmunkaidőben 4,2% dolgozik, különös tekintettel a fiatal nőkre (12,5%), saját vállalkozásában dolgozik 9,9%, legnagyobb arányban az idős férfiak (40%), alkalmi munkából 2,3% él (6. táblázat).

6. táblázat

Foglalkoztatottak munkájának jellege, %

	Alkalmazott teljes munkaidőben	Alkalmazott részmunkaidőben	Saját vállalkozásában dolgozik	Alkalmi munkából, megbízásokból él	Összesen
ffi 18-34	90,1		7,9	2	100
ffi 35-64	81,4	2,8	10,8	5	100
ffi 65+	40		40	20,1	100
nő 18-34	81,2	12,5	6,3		100
nő 35-64	84	5	11,1		100
nő 65+	100				100
Összesen	83,6	4,2	9,9	2,3	100

Nem mezőgazdasági szakmunkásként dolgozik 30,5%, jellemzően a férfiak. A nők legnagyobb arányban a nem diplomához kötött munkakörben foglalkoztatottak a kistérségben (7. táblázat).

7. táblázat

Alkalmazottak, %

	felső vezető (oszt. vezető felett)	középv vezető (oszt. vezető)	alsó szintű vezető (oszt. vezető alatt)	közvetlen termelés irányító (műveztő)	diplomához kötött	nem diplomához kötött	szakmunkás (nem mezőgazdasági)	betanított munkás (nem mezőgazdasági)	segédmunkás (nem mezőgazdasági)	mezőgazdasági fizikai	Egyéb, nem tudják kódolni	Összesen
férfi	2,5	5,1	2,9	2,1	7,6	12,8	45,1	12,3	2,9	1,4	5,4	100
nő		1,5	2,3	1,6	13,7	33	11,6	27,8	3,1		5,4	100
Összesen	1,4	3,6	2,6	1,9	10,2	21,6	30,5	19,1	3	0,8	5,4	100

Legnagyobb arányú a jelenlét (51,7%) a szolgáltató szektorban, a férfiak 56,4%-a itt helyezkedett el. Szellemi szabadfoglalkozású 6,4%, különös tekintettel a nőkre (8. táblázat). A megkérdezettek 14,8%-a nagymértékben tart állásának elvesztésétől, különös tekintettel a középkorú nőkre (19,4%).

8. táblázat

Önálló, vállalkozók, %

	mezőgazdasági gazdálkodó	termelő tevékenységet folytat	kereskedő	szolgáltató	szellemi szabadfoglalkozású	Összesen
férfi	1,9	27,1	9,8	56,4	4,7	100
nő	2	20,4	22,6	46,8	8,2	100
Összesen	2	23,8	16,1	51,7	6,4	100

MUNKAVÉGZÉS SORÁN, A VÉGZETT MUNKÁVAL KAPCSOLATOS EGÉSZSÉGHÁROSÍTÓ TÉNYEZŐK JELENLÉTE

A gazdaságilag aktívak 86,7%-a feszültséggel, stresszel járó munkát végez, csupán a megkérdezettek 13,3%-a mondta azt, hogy munkája során nem éri ilyen jellegű terhelés, különösen a középkorú nők érintettek (41,7%) (9. táblázat). Ebben a vonatkozásban nincs szignifikáns különbség a nagyon rossz és a nagyon jó anyagi helyzetűek között, ugyanakkor a magasabb iskolai végzettségűeket valamivel fokozottabban érinti a munkahelyi pszichés terhelés.

9. táblázat

Pszichikai terhelés mértéke a munkahelyen, %

	Teljes mértékben	Részben	Kis mértékben	Egyáltalán nem	Összesen
18-34 év közötti férfi	35,2	27,5	29,4	7,9	100
35-64 év közötti férfi	39,6	26,3	15,3	18,8	100
65 év fölötti férfi	40	40	20		100
18-34 év közötti nő	23,2	33,1	29,1	14,6	100
35-64 év közötti nő	41,7	25,3	21,3	11,7	100
65 év fölötti nő			100		100
Összesen	36,9	27,3	22,5	13,3	100

A térségben élő gazdaságilag aktív lakosság 73,9%-a valamilyen szintű fizikai terhelésnek, 30,7%-uk jelentős fizikai megterhelésnek van kitéve, különös tekintettel a fiatal férfiakra (10. táblázat). Ez elsősorban a fiatal és alacsony iskolázottságú férfiakat érinti. Iskolázottság tekintetében a csoporton belüli különbség szignifikáns, minél képzetlenebb a megkérdezett, annál valószínűbb, hogy nincs kitéve fokozott fizikai megterhelésnek.

10. táblázat

Fizikai terhelés mértéke a munkahelyen, %

	Teljes mértékben	Részben	Kis mértékben	Egyáltalán nem	Összesen
18-34 év közötti férfi	41	17,5	25,7	15,8	100
35-64 év közötti férfi	34,6	21	22,2	22,2	100
65 év fölötti férfi	20		80		100
18-34 év közötti nő	10,6	16,7	25	47,7	100
35-64 év közötti nő	29,1	26	15,7	29,3	100
65 év fölötti nő		100			100
Összesen	30,7	21,2	22	26,2	100

A megkérdezettek fele munkája során kénytelen elszenvedni valamilyen légszennyező anyag jelenlétét, különös tekintettel a férfiakra. Gáz és oldószer expozíció vonatkozásában fokozottan veszélyeztetettek a középkorú férfiak. Porártalommal járó munkavégzés a válaszadók felét érinti (11. táblázat). Poros munkahelyen elsősorban a középkorú férfiak dolgoznak. A szakmunkásképzőt és szakközépiskolát végzettek fokozottabban veszélyeztetettek vegyi expozíció, vagy porártalom miatt.

11. táblázat

Veszélyt jelentő tényezők jelenléte a munkahelyen I., %

	Légszennyezés, gázok, oldószerek	
	Igen	Nem
férfi	37,2	62,8
nő	22,4	77,6
Összesen	30,8	69,2
	Egyéb vegyi anyagok	
	Igen	Nem
férfi	22,2	77,8
nő	28,8	71,2
Összesen	25	75
	Por	
	Igen	Nem
férfi	50,7	49,3
nő	39,4	60,6
Összesen	45,8	54,2

A válaszadók közel fele munkahelyi zajterhelésnek van kitéve. A zajártalom elsősorban a fiatal, alacsonyan képzett, idős férfiakat veszélyezteti. A vibráció, vagy rázkódás, mint munkaköri expozíció a megkérdezettek 14%-át érinti, különösen a középkorú férfiakat. Az egészségre veszélyt jelentő munkakörök közül említést érdemel a számítógépes monitor előtt végzett munka is. A nők exponáltsága (42,5%) közel kétszerese a férfiakénak (25,1%). Az alacsony iskolázottság és a magasabb képzettség között szignifikáns eltérés mutatkozott az említett tényező terhelését illetően, a diplomások fele sorolta a számítógépes monitort és a

kedvezőtlen fényviszonyokat a munkájával kapcsolatos veszélyt jelentő tényezők közé (12. táblázat).

12. táblázat

Veszélyt jelentő tényezők jelenléte a munkahelyen II., %

	Rázkódás, vibráció	
	Igen	Nem
Férfi	22,1	77,9
Nő	4,1	95,9
Összesen	14,4	85,6
	Sugárzás	
	Igen	Nem
Férfi	4	96
Nő	6,9	93,1
Összesen	5,3	94,7
	Alacsony, vagy magas vérnyomás	
	Igen	Nem
Férfi	1,3	98,7
Nő	4,8	95,2
Összesen	2,8	97,2

	Zajszint	
	Igen	Nem
Férfi	47,6	52,4
Nő	33,3	66,7
Összesen	41,5	58,5
	Magas, vagy alacsony hőmérséklet	
	Igen	Nem
Férfi	38,9	61,1
Nő	20,9	79,1
Összesen	31,2	68,8
	Fényviszonyok, számítógépes monitor	
	Igen	Nem
Férfi	25,1	74,9
Nő	42,5	57,5
Összesen	32,7	67,3

***